

Dubbelven

Judith Lennox bij Boekerij:

Het winterhuis
Schimmenspel
Voetstappen in het zand
Schaduwkind
Bloedzusters
Het zomerverblijf
Wilde aardbeien
Voor mijn zussen
Moederziel
Stilte voor de storm
Het hart van de nacht
De Italiaanse minnaar
Oude vrienden
De laatste dans
Een verliefde vrouw
Verborgene levens
Dubbelleven

Judith Lennox

Dubbelleven

Twee zussen rouwen om hun overleden vader – tot ze ontdekken dat hij een onmetelijk groot geheim had



Voor Macsen James Bethencourt-Smith

ISBN 978-90-225-9329-5

ISBN 978-94-023-1691-9 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Secrets Between Us*

Vertaling: Mireille Vroege

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München

Omslagbeeld: Shutterstock

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2020 Judith Lennox

© 2021 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DEEL 1

HET WEER SLAAT OM

1937-1939

1

December 1937

Patrick, de man van Rowan Scott, had geen zin in de borrel bij de Manningshams en was thuis gebleven. Rowan had het hem kwalijk genomen en zijn weigering geweten aan de ruzie die ze die ochtend bij het ontbijt van gekookte eieren en toast hadden gehad, toen hij voorstelde om de dag voor kerst al naar het huis van zijn vader in Guildford te rijden, terwijl zij dat liever zo lang mogelijk uitstelde en er pas op kerstochtend heen wilde gaan. Omdat Patrick niet meeding, was Rowan met haar vaste groepje gegaan, de Charlbury's, de Wiltons en de Vaughans – en met Nicky Olivier, die die avond in vorm was en vanuit een leunstoel, omringd door een stuk of vijf volgelingen, hun gastvrouw en gastheer belachelijk maakte.

Aan één kant van de grote salon, waarvan de muren met dieprood behang waren bekleed, stond de bediende van Davey Manningham stevige cocktails te mixen, die ter ere van de kerst waren versierd met een prikkend takje hulst. Een piano mompelde arrangementen van kerstliedjes en het rook in de kamer naar kruidnagel en sinaasappels. In de haard smeulden takken van appelbomen. De jurken waren verrukkelijke wolken van smaragdgroen, blauwgroen, turquoise, oranje en zachtroze.

‘Mevrouw Scott, wat leuk dat u er bent!’ klonk een stem, en Rowan, die op een van de diepe banken zat, keek op en zag Simon Pemberton staan. Simon was een neef van Artemis Wilton, Rowans beste vriendin. Ze was hem al eens eerder tegengekomen op bals en bij concerten. Ze begroette hem mompelend.

‘Ik ben een tijdje uit de running geweest,’ zei hij, terwijl hij tegen de bank aan leunde. ‘Een familielid van me was ziek en had gezels-

schap nodig. Ik heb drie weken in de provincie gezeten en ben dolblij om weer terug te zijn in de beschaafde wereld.’

Hij huiverde aanstellerig; ze vond het leuk dat hij haar probeerde te vermaken. Toen hij haar aankeek, voelde ze opwinding – een vermoeden van troost en avontuur. Simon Pemberton was lang, had kortgeknipt kastanjebruin haar en donkerblauwe ogen. Hij had het profiel van een knappe Romeinse senator: een haviksneus, een ietwat wrede welving rond zijn lippen.

‘Houdt u niet van het buitenleven?’ vroeg ze.

Zijn mondhoeken trokken omlaag. ‘Ik hou niet zo van de buitensporten, en verder valt er niet veel te doen, toch? Er zijn geen gerenommeerde galeries in Suffolk, waar mijn oom woont, en er wordt ook alleen maar op bedenkelijk amateurniveau gemusiceerd. En dan de mensen die je daar tegenkomt – hoe komt het toch dat velden en bossen het vermogen om een gesprek te voeren om zeep helpen? Of misschien kíézen de mensen die niets te vertellen hebben er wel voor om zich in de provincie te begraven.’

‘Ik mis het buitenleven juist als ik te lang in de stad ben,’ zei Rowan. ‘Dan voel ik me verstikt.’

‘Maar toch woont u in de stad.’

‘Dat kan niet anders, voor Patricks werk.’ Haar man was advocaat.

Simon kwam naast haar zitten. ‘Het instituut huwelijk heeft me nooit getrokken. Daar beperk je toch alleen je vooruitzichten en kansen maar mee?’

Hoewel haar eigen huwelijk een enorme teleurstelling was gebleken, en hoewel ze al een tijdje het gevoel had dat ze Patrick volkomen koud liet, was ze toch gepikeerd over Simons strenge oordeel.

‘Het biedt zekerheid,’ zei ze. Achteraf vroeg ze zich af of ze door met Patrick te trouwen zekerheid niet ten onrechte voor liefde had aangezien.

‘Ik heb het geluk gehad dat ik nooit geldzorgen heb gekend,’ zei hij. ‘Dat ligt voor vrouwen anders; jullie zijn afhankelijk van mannen. Maar is liefde dan alleen in een huwelijk te vinden? Kent

een huwelijk, als je heel eerlijk bent, na de eerste heerlijke maanden nog wel geluk?’

‘Wat een cynische opvatting. Heel modieus.’

‘Neem me niet kwalijk. Cynisme is een onbetrouwbare en onaantrekkelijke eigenschap. U hebt gelijk: voor optimisme moet je meer je best doen, vooral in deze tijd.’

Rowan nam aan dat hij hiermee op het nieuws doelde, op de gruwelen van de burgeroorlog in Spanje en op de onheilspellende opmars van het fascisme in Duitsland en Italië.

‘Je durft de krant bijna niet open te slaan,’ beaamde ze.

Hij loodste hun gesprek snel en behendig een andere kant op. Ze hadden het over moderne kunst – hij was een bewonderaar van Ben Nicholson en Stanley Spencer, maar moest niets hebben van Henry Moore.

Toen de beeldende kunst was afgehandeld, begonnen ze over toneel. Ondertussen timmerde de pianist ‘The Holly and the Ivy’ op de toetsen. Simon beweerde dat hij in Londen elk toneelstuk had gezien dat de moeite waard was. ‘Niet dat dat er veel zijn. Het toneel is nog maar een schim van wat het in zijn hoogtijdagen begin deze eeuw was. Op West End wemelt het van de verschrikkelijke revues en vulgaire musicals.’

‘Houdt u niet van musicals?’

‘Dat doet toch geen mens met een greintje intelligentie?’

‘Ik ben dol op musicals. En de bioscoop? Gaat u wel naar de bioscoop?’

‘Nooit. Ik ben er één keer geweest en ik vond het een verschrikking.’

Ze glimlachte. ‘Misschien was het gewoon de verkeerde film.’

‘Ik kan het me niet voorstellen. Het was er warm, het stonk er naar sigaretten en goedkoop parfum... de opeengepakte meute met zijn popcorn en ijsjes. En dan het verhaal dat zich op het doek afspeelde, zo banaal. Het was onverdraaglijk.’

‘Ik ga er graag in mijn eentje heen, ’s middags.’ Simon was zo stellig dat Rowan wel tegen hem in móést gaan. ‘Dat geeft me een heerlijk decadent gevoel.’

‘Hebt u daar dan bewondering voor? Ik veracht mensen die decadentie omwille van de decadentie najagen, mensen die beweren dat ze van een morsige nachtclub of van snerpande jazz genieten omdat ze denken dat ze daar interessanter door worden.’

‘Toe maar.’ Ze wierp hem een spottende blik toe. ‘Zal ik jazz en nachtclubs dan ook maar op de lijst zetten met dingen waar u niet van houdt?’

‘Dat soort idioterie is toch niet te vergelijken met een aria uit *Die Zauberflöte*... of met een schilderij van Velázquez? Of met de scène uit *Giselle* waarin de ballerina een geest speelt en over het toneel lijkt te zweven?’

Rowan had zelf op dat soort momenten haar adem voelen stikken. Ook zij had bewondering voor intensiteit en passie en een hekel aan geesteloosheid en halfhartigheid. Dat hij zo eerlijk voor zijn mening uitkwam nam haar voor hem in.

‘U hebt het over het verhevene,’ zei ze, ‘maar dat komt maar zelden voor en is dan heel vluchtig. Ondertussen moeten we de moed erin zien te houden.’

‘Maar u zult het toch met me eens zijn dat dingen die goedkoop en oppervlakkig zijn ons omlaaghalen? Die stompden ons vermogen om schoonheid te waarderen af, en wat rest ons dan nog?’ Zijn donkerblauwe ogen fonkelden geamuseerd. ‘Ik geef toe dat ik aan schoonheid nooit weerstand kan bieden. Waarom denkt u dat ik hier met u zit te praten, lieve mevrouw Scott, terwijl we zo weinig met elkaar gemeen hebben?’

Haar hart ging tekeer. ‘U bent erg complimenteus,’ zei ze.

Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik geef nooit complimentjes. Als het om schoonheid gaat, spreek ik altijd de waarheid. U zou die kleur bijvoorbeeld niet moeten dragen. Die kleur blauw haalt het vuur uit uw haar. U moet rood dragen. Vrouwen met roodbruin haar durven nooit rood te dragen. Ze zijn bang dat het hun niet staat, maar daar vergissen ze zich in. De juiste tint Venetiaans rood zou u juist prachtig staan. Als een vlam, een hoge flakkerende vlam. O, ik merk het al: u vindt me vrijpostig.’ In zijn toon was geen greintje spijt te bespeuren.

‘Helemaal niet,’ zei ze, en toen er luchtig achteraan: ‘Praktisch kledingadvies is altijd fijn.’

Ze babbelden nog wat verder en toen nodigde hij haar uit om met hem uit eten te gaan. Toen Rowan het huis van de Manningshams en het gezelschap van haar vrienden verliet, wist ze dat ze zich op gevaarlijk terrein begaf, maar ze ging toch.

Bij Simpson’s aan de Strand werden ze omgeven door muren met donkere lambrisering en zaten ze onder een rijkversierd plafond. Onder het genot van een biefstuk vroeg Rowan aan Simon wat hij met kerst ging doen.

‘Ik blijf thuis,’ zei hij. ‘Ik ga nooit weg met kerst. Als ik naar familie ga, zijn er luidruchtige baby’s en gillende kinderen, en die verdraag ik niet. Er komen een paar goede vrienden lunchen, mensen die net als ik afkerig zijn van familie. De avond breng ik door in gezelschap van de essays van Samuel Johnson en een mooie oude port. Ik verheug me er enorm op. En jij, Rowan?’ Ze waren elkaar al vlot gaan tutoyeren.

‘Wij gaan met kerst altijd naar Patricks vader en zijn zus Elaine, in Guildford.’ Ze zag er nu al tegen op: de zwakke en knorrige oude man, de wrok en bitterheid van Patricks ongetrouwde zus, die voor hun vader zorgde. Machtige gerechten, bloedhete kamers en verveling. ‘Mijn jongere zus, Thea, gaat met ons mee,’ ging ze verder. Thea was zestien en vierde de kerst altijd bij hen. Hun vader was weduwnaar. Hij had een hekel aan kerst en ging dan liever vissen of door de heuvels wandelen met een oude vriend van hem, Malcolm Reid, een kluizenaar die in de afgelegen Schotse Hooglanden woonde en die geen van hen ooit had ontmoet. ‘En dan gaan we met z’n drieën naar Glasgow, voor oudjaar.’

‘Ik heb gehoord dat ze in Schotland nieuwjaar vaak nog uitgebreider vieren dan kerst.’

‘Ja, dat is inderdaad zo. Heb jij familie, Simon? O ja, die oom in Suffolk.’

‘Denzil is met kerst ook het liefst in z’n eentje, thuis op Ashleigh Place. Dat is misschien wel het mooiste kleine landhuis van Engeland.’

‘Ah, daar is de schoonheid weer.’

‘Ik ben eraan verslaafd.’ Hij keek haar doordringend aan. Een onhandigere man had er waarschijnlijk een of ander afgezaagd complimentje aan vastgeknoopt. Hij deed dat niet, en dat maakte dat ze gespannen en ongedurig werd, dat ze naar meer verlangde.

Ze vroeg of Ashleigh Place al lang in de familie was.

‘Nee, helemaal niet. Denzil heeft het gekocht toen hij vijftientig was. Het was van een soort gek geweest, een exhibitionist die graag theatervoorstellingen gaf. Daarvoor was het in bezit van een oude familie uit Suffolk, de familie Gardiner, die het heeft laten verwaarlozen. Denzil heeft Ashleigh Place gerestaureerd. Dat was een gigantische klus, zijn levenswerk. Je zou het nu niet denken, omdat hij een slechte gezondheid heeft, maar toen hij jonger was, kon hij een ontzettende energie en kracht aan de dag leggen.’

‘Je bent erg op hem gesteld, hè?’

Hij glimlachte. ‘Ja, inderdaad. Afgezien van Denzil zijn er niet veel leden van mijn familie met wie ik wil omgaan. Ik heb een zus, Anne, die getrouwd is met Edwin, een enorm saaie piet. Ze heeft twee kinderen. Henry is een fijn ventje. Ik stuur hem een walnootencake om mee naar kostschool te nemen. Mijn nichtje, Zorah, is onnozel en geestloos. Wat moet ik voor haar voor kerst kopen, vind je?’

‘Hoe oud is ze?’

‘Dat vergeet ik steeds. Vijf of zes.’

Rowan dacht er even over na. ‘Een verfdoois misschien? Ik vond het als kind altijd heerlijk om te verven.’

‘Schilder je nog steeds?’

‘Bijna nooit meer. We wonen heel klein en ik heb nergens plek om mijn spullen neer te zetten. O jee, nu zit ik uitvluchten te bedenken, hè?’ Ze zuchtte. ‘Ik zou gewoon niet meer weten wat ik zou moeten schilderen, als ik heel eerlijk ben. Denk jij dat je ideeën opraken als je oud wordt?’

‘Jij bent toch niet oud?’

‘Ik ben drieëntwintig. Ik vóél me soms wel oud.’ Drieëntwintig

was in haar ogen stokoud. Ze was bijna negentien geweest toen ze van Glasgow naar Londen verhuisde. Dat leek wel een eeuwigheid geleden. Ze wist nog hoe spannend ze het had gevonden, hoe ze zich had verheugd op alle nieuwe mogelijkheden die het leven voor haar in petto had, en hoe heerlijk ze het had gevonden om de stad te ontdekken.

‘Ik ben zesendertig,’ zei Simon. ‘Ik voel me nog net zo oud als op de dag dat ik van school kwam.’

In het korte gesprek dat Rowan met Artemis had gevoerd terwijl ze haar jas ophaalde, had haar vriendin gezegd dat Simon inderdaad niet getrouwd was en dat hij niet hoefde te werken. ‘Jij bent rijk,’ zei ze. ‘Jij hoeft jezelf alleen maar leuk bezig te houden.’

‘Keur je dat af of benijd je me erom?’

‘Geen van beide. Althans, ik geloof van niet.’

Hij moest lachen. ‘Wat was dat? Een aanval van Schotse presbyteriaanse censuur?’

‘Maar is het niet een beetje... doelloos, desoriënterend zelfs, om het alleen maar jezelf naar de zin te hoeven maken?’

‘Nee, het is juist heerlijk. Waarom probeer je het zelf niet eens?’ Ze wilde iets zeggen, maar hij legde haar het zwijgen op door zijn vingertoppen tegen haar pols te drukken. ‘Je gaat me toch niet heel afgezaagd vertellen dat je een huishouden te runnen en een echtgenoot te verzorgen hebt, hè, Rowan? Dat zou ik heel teleurstellend vinden.’

Toen hij zijn hand terugtrok, was het alsof hij een afdruk ervan op haar had achtergelaten, als een afdruk in klei. Ze bedacht dat ze nu eigenlijk moest weggaan, dat ze tegen hem moest zeggen dat ze een afspraak had of dat Patrick op haar wachtte – wat dan ook.

Maar ze bleef zitten. ‘Iedereen heeft verplichtingen,’ zei ze. ‘Zelfs jij.’

‘Iedereen doet voorkomen alsof hij verplichtingen heeft, maar de meeste mensen zijn net als ik en doen alleen wat ze leuk vinden. Ik spreek natuurlijk over mijn eigen milieu. Het leven van de lagere klassen kent noodgedwongen zijn beperkingen. Of je moet echt

een doel voor ogen hebben. Ik heb er zo mijn redenen voor om de ontberingen van het platteland in Suffolk te verdragen.'

'Schoonheid.'

'Ja.' Hij keek haar onderzoekend aan. 'En, Rowan, ik neem aan dat jij je huishoudelijke verplichtingen en sociale leven verdraagt omdat... omdat die je voldoening schenken?'

Toen ze drie jaar geleden met Patrick trouwde, was ze ervan uitgegaan dat het niet moeilijk kon zijn om een huishouden te runnen, aangezien veel dingen die daarbij kwamen kijken zowel onbenullig als saai waren. Het was inderdaad onbenullig en saai, maar het was daarnaast ook tijdrovend en zwaar gebleken. Ze had geleerd om met de kruidenier en de groenteman, de slager en de vishandelaar, de bezorger van de wasserij en de werkster om te gaan. Ze had redelijk leren koken: hun dienstmeisje, Gwen, had haar geleerd om verschillende gerechten te bereiden, die Rowan voor Patrick en haarzelf maakte als Gwen een avond vrij had. Haar vrienden en vriendinnen vonden haar een onderhoudende en originele gastvrouw. Maar toch merkte ze dat ze steeds vaker dacht: en nu? Ze moest een uitlaatklep zien te vinden voor de energie die binnen in haar borrelde en ziedde, de rusteloosheid die ertoe leidde dat ze 's avonds niet rustig binnen kon zitten lezen of naaien, maar hoe? Nog meer boodschappenlijstjes, etentjes, nog twintig of dertig jaar lang?

'Niet echt,' zei ze met een lachje.

Hij stak twee sigaretten op en gaf er een aan haar. 'Of je verdraagt het voor je man, die je aanbidt,' zei hij zacht.

'Hij aanbidt mij in elk geval niet,' zei ze, maar ze had er meteen spijt van. Als hij wist dat haar man haar niet begeerde, werd ze misschien minder aantrekkelijk voor hem.

Maar hij trok zijn wenkbrauwen op. 'Dan is hij niet goed bij zijn hoofd.'

'Jawel,' zei ze verbitterd, 'Patrick is heel goed bij zijn hoofd.'

'Maar waarom dan niet?'

Ze schudde kort haar hoofd. Ze wist niet waarom Patrick haar niet begeerde. In hun gesprekken omzeilden ze het onderwerp

altijd. Ze was bang om hem ernaar te vragen, voor het geval het haar schuld was. Ze was kil. Ze werd ouder. Ze had geen sexappeal. Schoonheid en begeerlijkheid hoefden niet per se hetzelfde te zijn. Steeds vaker be kroop haar de gedachte dat ze het gewoon niet waard was om van te houden.

In de hoek van het restaurant ontstond wat consternatie toen een klant die te veel gedronken had wijnglazen omverstootte. Ze was blij met deze afleiding. Obers renden heen en weer om de boel op te ruimen.

‘Wat kijk je verdrietig,’ zei Simon lief. ‘Vertel.’

De ober kwam hun borden afnemen. Toen hij weg was, zei ze: ‘Toen ik Patrick net kende, woonde ik in mijn eentje in Londen. Ik was nogal somber... ik had een mislukte relatie achter de rug. Bij Patrick had ik het gevoel dat ik vaste grond onder de voeten had. Dat had ik nodig. Heb jij je nooit stuurloos gevoeld, dat je geen idee had welke kant je op moest?’

‘Nee, nooit.’

In het begin had ze zich aangetrokken gevoeld door Patricks deugzaamheid en kalmte. Ze vond het zelf moeilijk om kalm te zijn en beschouwde zichzelf ook niet echt als deugzaam. Maar nu ze drie jaar getrouwd was, drie jaar waarin hun lichamelijke intimiteit, die toch al nooit erg frequent was geweest, helemaal was stilgevallen, bezorgden de stiltes waartoe Patrick zijn toevlucht nam haar angst en woede.

Simon glimlachte lief naar haar. ‘Ik doe wel alsof ik een estheet en een stadsmens ben, maar als je even verder kijkt, kom je tot de ontdekking dat ik uit een familie stam die een paar generaties geleden uit een lange lijn van koppige kleine landeigenaren uit Hertfordshire bestond. Ik zou nu eigenlijk mijn varkens moeten hoeden.’

Ze lachte erom. ‘Dan verpest je je kleren, Simon.’ Zijn smoking was onberispelijk op maat gesneden.

‘Inderdaad.’ Hij gaf haar een klopje op haar hand en ze moest haar best doen om zijn hand niet stevig vast te pakken en zich er als een drenkeling aan vast te klampen. Toen hij met zijn duim

over haar handpalm streek, liepen de rillingen haar over de rug. ‘Rowan, lieveling, ik bewonder je vuur en je glanzende schoonheid nu al de hele tijd,’ zei hij met zachte stem. ‘Ik heb alleen maar afstand gehouden omdat ik bang was me aan je te branden.’

Hoe moest een vrouw in vredesnaam op zo’n uitspraak reageren? Gelukkig kwam de ober met de dessertkaart en ebde de spanning weg. Ze wilden allebei geen nagerecht; zij had geen trek meer en Simon vertelde dat hij nooit een nagerecht nam. Bij de koffie met petitfours hadden ze het over van alles en nog wat, maar Rowan wist dat ze een brug waren overgestoken en dat ze voetje voor voetje dichterbij het gevaar kwamen – nee, voor hem was er geen sprake van gevaar, want hij was een man en vrijgezel; alleen voor haar dreigde er gevaar.

Haar angst ging de strijd aan met een vurig verlangen. Het leek heel lang geleden dat ze naar een man had verlangd, dat haar zintuigen en emoties in beroering waren gebracht en dat voorzichtigheid zich tegen de aandrang had moeten verzetten. Schemerlicht trok weg. Ze was de persoon die ze kon zijn kwijtgeraakt, maar nu was ze er weer, schudde ze de as van haar huwelijk van zich af en scheen er kleur door het grauw heen. Dat hij haar wilde en daar geen geheim van maakte, gaf haar het gevoel dat ze weer leefde.

Ze dronken hun koffie op en gingen weg. Op straat waren de gaslantaarns omgeven door een glinsterende bleke, mistige lichtkrans. Ze stak een hand op om een taxi aan te houden, maar die reed door. Op dat soort momenten neemt je leven een andere wending, dacht ze – als de taxi was gestopt, zou hij niet de kans hebben gekregen om haar te kussen. Zijn kus was hartstochtelijk en bracht haar van haar stuk; hulpeloos van genot en verlangen beantwoordde ze die.

Toen ze in de vroege uren van de ochtend in een taxi door de winterse straten van Londen reed en naar buiten keek, zag ze hoe de reclameborden in de mist een geel waas vormden. De gezichten van de mensen op straat zagen er bevroren, wit en verwrongen uit, met open monden en door schaduwen afgesneden. Een zwer-

ver die in een portiek lag te slapen zag eruit als een berg vodden en oude dekens met niets erin. De donkere winkels en kantoren oogden uitgehold en leeg.

Rowan ging met het puntje van haar tong over haar bovenlip, die pijnlijk aanvoelde. Haar euforie was verdwenen en nog niet vervangen door spijt, maar door weemoed. Ze zag ertegen op om naar Mallord Street terug te moeten. Ze hadden het huis in een opwelling gekozen, omdat ze de losbandige kunstenaarsscene van Chelsea leuk vonden, maar het was hun gaan tegenstaan omdat het zo claustrofobisch was. Het was een voormalig atelier, en het was klein en smal. Beneden had je een keuken en bijkeuken, een woonkamer en eetkamer, boven waren drie slaapkamers. De zolderkamer had schuine wanden en onhandige hoeken en werd gebruikt om de siervoorwerpen en meubels op te slaan die ze van Patricks grootmoeder hadden geërfd. De logeerkamer, waar Thea altijd sliep als ze bij hen was, lag aan de achterkant van het huis, met uitzicht op het souterrain. De kamer van Rowan en Patrick lag aan de voorkant. Het erkerraam, aangebracht door de aanneemer die de verbouwing had uitgevoerd, lekte als het hard regende.

Als ze hun slaapkamer binnensloop, zou Patrick doen alsof hij sliep. Hij zou haar niet vragen waar ze was geweest en zij zou het hem niet vertellen. Geen van beiden zou het pact verbreken dat ze wederzijds en stilzwijgend in het leven hadden geroepen, een pact waardoor ze zich steeds meer gevangengezet voelde. Ze liepen op hun tenen om elke confrontatie heen, net zoals zijzelf zo meteen op haar tenen door de slaapkamer zou lopen, zich stil zou uitkleeden en haar make-up eraf zou halen, waarbij ze het spelletje meespeelde en net deed alsof ze dacht dat hij sliep.

Je kreeg met Patrick niet snel ruzie. Als ze schreeuwde of huilde, werd hij nog passiever en afstandelijker. Hun ruzies gingen over onbelangrijke dingen – dat ze een afspraak met vrienden uit de advocatuur was vergeten, dat hij nog geen vakman had gevonden die de druppelende kraan in de bijkeuken kwam repareren. De kloof tussen hen, dat ravijn van verdriet en wrok, was te groot om erover te kunnen praten.

Patrick was een tengere man, met blond haar, kleine blauwe ogen en fijne gelaatstrekken, op een beheerste Engelse manier knap. Hij was een goede kostwinner, een trouwe vriend, een uitstekende gastheer. Rowan wist dat ze hem verschrikkelijk zou kwetsen als ze hem zou verwijten dat hij haar niet begeerde. Soms ving ze, vlak voordat hij zich in bed van haar omdraaide, even een glimp in zijn ogen op van zowel schuldgevoel als schaamte, naakt en vernederd. Toch kwam het niet alleen door medelijden dat ze hem niet met de leegte van hun huwelijk wilde confronteren. Als ze erover zouden praten, werden er ongetwijfeld barrières doorbroken. En dat bracht misschien wel een stortvloed van emoties en beschuldigingen op gang.

Deze situatie kan niet eeuwig zo blijven voortduren. Deze woorden kwamen in haar op toen ze in de taxi door de straten van Chelsea reed. Patrick en zij stonden wankelend op de rand van een ravijn. Die avond voelde ze zichzelf vallen. Door Simon wist ze weer wat verlangen was en wat voor kracht daarvan uitging, sterker dan logica, gezond verstand en plichtsgevoel. Verbitterd en vol spijt dacht ze aan de tijd die ze had verspild, aan de droge, uitgedroogde jaren van haar huwelijk.

Nadat de taxi haar in Mallord Street had afgezet en ze zichzelf had binnengelaten, voelde ze dat ze ineenkromp, alsof ze in de kamertjes en binnen de restricties van haar huwelijk moest passen. In de gang keek ze in de spiegel of haar lippenstift niet was uitgesmeerd. De eettafel lag bezaaid met Patricks papieren. Ze vond dat de kerstboom die ze had gekozen te groot was voor de woonkamer. Rowan trok haar schoenen uit en liep naar boven.

Ze sliep een paar uur. Patrick maakte haar om zeven uur 's ochtends wakker om te zeggen dat haar zus aan de telefoon was.

Thea belde om te vertellen dat hun vader longontsteking had en ernstig ziek was. Thea was aan het eind van het semester, op 17 december, vanaf haar kostschool in Yorkshire naar huis gegaan, naar Glasgow. Hun vader was de volgende dag thuisgekomen van een zakenreis in het zuiden van het land. Hij had zich niet

goed gevoeld, was koortsig geweest en hoestte, maar wilde niet dat Thea de dokter belde. Daarna was hij nog zieker geworden, en de volgende dag had Thea alsnog de dokter gebeld. Dokter Waring had longontsteking bij hem geconstateerd. De medicijnen sloegen niet aan. Sinds de Eerste Wereldoorlog had hij last van zijn longen, doordat hij blootgesteld was geweest aan mosterdgas.

Patrick belde een taxi die Rowan naar Euston Station moest brengen, waar ze de trein naar Glasgow kon nemen. Overspoeld door angst vouwde Rowan met onhandige vingers blousejes en rokken op en stopte potjes crème en lotion in een toilettas. Ergens knaagde het vermoeden dat het haar schuld was dat haar vader ziek was, dat het een soort straf was voor haar hartstochtelijke ontmoeting met Simon.

Er klonk een claxon. Ze keek naar buiten; de taxi stond voor de deur. Ze duwde haar koffer dicht en liep snel de trap af.

2

December 1937

Het was niet de eerste keer dat Hugh Craxton met kerst niet thuis bij zijn gezin was. Een paar jaar geleden had hij vlak voor kerst nog voor dringende zaken naar Glasgow gemoeten (o, wat werkte hij toch hard, die arme Hugh), waardoor hij niet op tijd thuis had kunnen zijn. En het was ook meer dan eens voorgekomen dat sneeuwstormen en slecht weer wegen en spoorlijnen onbegaanbaar hadden maakten, zodat hij niet terug naar huis kon wanneer hij zijn in de Hooglanden als kluizenaar levende vriend Malcolm Reid had bezocht voor een wandelvakantie. Dit jaar was het begin december erg koud geweest, met zware sneeuw in het zuiden van Engeland, maar in de week voor kerst was het weer zachter geworden. Zijn vrouw Sophie had ingespannen naar het weerbericht geluisterd, maar de nieuwslezer had niets over sneeuwstormen in Schotland of iets dergelijks gezegd.

Alle andere keren dat Hugh was opgehouden, had hij naar huis gebeld of een telegram gestuurd om haar te laten weten dat alles goed met hem was. Dat had hij nooit nagelaten. Als hij weg moest, belde hij altijd regelmatig naar huis. Maar deze keer niet. Het feit dat de telefoon niet ging, wierp een schaduw over de kerst, waardoor het een ingetogen en prikkelbare bedoening werd. Sophie was zelf ook bedrukt, maar probeerde haar zonen gerust te stellen. Hun vader kwam heus snel thuis, er was vast iets tussen gekomen. Toch was Stuart van vijftien van streek, en haar oudste zoon, Duncan, boos en verontwaardigd.

Het afgelopen jaar had Duncan vaak met zijn vader in de clinch gelegen. Hij was achttien, een moeilijke leeftijd, wist Sophie, geen jongen meer, maar ook nog niet echt een man. Volgend jaar sep-

tember zou hij naar de universiteit gaan. Hugh had erop gestaan dat hij tot die tijd op kostschool bleef, vanwege de wrijving die er tussen hen bestond. Sophie had geen zin in weer ruzie en had haar man hierin dus maar gesteund, hoewel ze zich achteraf afvroeg of ze niet meer haar best had moeten doen om Hugh over te halen Duncan te laten doen wat hij wilde, namelijk van school af gaan en een baan zoeken tot zijn studie begon. Hugh had misschien wel iets tijdelijks voor hem kunnen regelen in de fabriek of op kantoor, zodat hij tot september iets omhanden had. Werken en geld verdienen was misschien wel precies wat Duncan nodig had. Ze had het geopperd, maar Hugh had zijn bedenkingen gehad.

Het was de dag na tweede kerstdag. Duncan en Stuart waren naar hun vrienden, Michael en Thomas Foster. Nu ze weg waren leek het huis, dat aan een doodlopende straat in South Kensington lag, onnatuurlijk stil. Het enige wat je hoorde, was het gebrom van verkeer in de verte en een zacht geruis, van wind die door een niet goed sluitend keukenraam woei. Uit een pan op het fornuis klonk geborrel: van de botjes van de kip die ze met kerst hadden gegeten, trok ze nu bouillon.

Sophie waste de taartvorm af en droogde hem af. Stuart, die voortdurend honger had, had de avond ervoor bijna de hele kersttaart soldaat gemaakt, en dat betekende dat Hugh er geen stukje van had gehad. *Jouw kersttaart is de lekkerste die er bestaat, lieve Sophie.* Bij de herinnering aan die woorden golfde het gevoel van angst, van iets ergs, dat ze had proberen te onderdrukken, over haar heen.

Toen ze door het huis liep en mechanisch dingen opruimde en opborg, vond ze de kamers opeens doods. Sophie huiverde en sprak zichzelf streng toe. Ze moest niet zo somber doen. Hij was opgehouden door het weer. Of door zijn werk.

Maar deze geruststellende zinnnetjes boden geen troost meer. *Wees eerlijk, Sophie.* Hugh was een week voor kerst uit Londen vertrokken. Hij had zich de hele maand december niet fit gevoeld en had een gemene hoest ontwikkeld, maar in de fabriek in Glasgow zaten ze met een probleem waarvoor hij onmiddellijk moest

komen, dus was hij in allerijl naar het noorden vertrokken om dat op te lossen. Toen hij haar bij zijn vertrek een kus had gegeven, had hij beloofd dat hij op zijn laatst op de dag vóór Kerstmis terug zou zijn.

De tweede avond had hij haar kort gebeld. Hugh had verteld dat hij in Glasgow was aangekomen. Zijn hoest was erger geworden en hij dacht dat hij misschien koorts had. Hij had beloofd naar bed te gaan en goed voor zichzelf te zullen zorgen. Sindsdien had ze niets meer van hem gehoord en de bezorgdheid die ze voelde, ging met het uur meer pijn doen.

Ze streek een vel cadeaupapier glad dat achter de bank lag en borg het op voor volgend jaar. Hugh had er vóór zijn vertrek zo bleek en afgetobd uitgezien dat ze er bij hem op had aangedrongen om thuis te blijven en zijn afspraken af te zeggen, maar dat had hij niet willen doen. Net als veel mannen vond hij het vreselijk om te moeten toegeven dat hij verzwakt was en ging hij niet graag naar de dokter. Had hij soms bronchitis of griep gekregen? Lag hij in een hotelkamer in bed, alleen en zonder dat hij verzorgd werd? Of misschien wel in het ziekenhuis, koortsig en doodziek, in levensgevaar?

Toch konden deze verschrikkelijke gedachtespinsels niet kloppen. Hij had vanuit zijn hotel kunnen bellen. Zelfs als hij ijelde en naar het ziekenhuis was gebracht, zou er vast wel iemand hebben gebeld of een telegram gestuurd. Dan hadden ze zo'n bericht gezonden dat je wel op de radio hoorde: *Wil de familie van meneer Hugh Craxton contact opnemen met dat en dat ziekenhuis, waar meneer Craxton ernstig ziek is opgenomen?*

Maar nee, niks.

Hugh had zo zijn demonen. Hij dronk. Een dag werd voor Hugh ingedeeld met tijdstippen voor een neutje, een borrel, een drankje, een glaasje en *one for the road*, liefje. Drank was Hughs verdedigingsmuur tegen de wereld, de rituelen van een drankje bereiden waren bijna net zo belangrijk als de alcohol zelf. Als hij een elegante cocktail mixte, hoefde hij even niet aan problemen op zijn werk te denken; als hij een fles champagne ontkurkte,

haalde hij de scherpe randjes van zijn somberheid. Was hij soms met een glaasje te veel op achter het stuur gaan zitten? Had hij weer een van zijn zeldzame, maar wel spectaculaire zuipfestijnen gehad en lag hij nu ergens bewusteloos in een akelige kamer in een pension langs Great North Road?

Hugh en zij waren met de kerst nooit zo sociaal. Op kerstochtend gingen ze naar de kerk, maar verder zagen ze geen andere mensen. Hugh wilde altijd liever met zijn viertjes zijn, ongeacht de gelegenheid. *Waarom zou ik mijn tijd met andere mensen doorbrengen als ik hier iedereen heb die ik wil zien?* Dat had hij tegen haar gezegd toen Duncan en Stuart klein waren, en dat had ze hartverwarmend gevonden en ze was daardoor nog meer van hem gaan houden. Hoewel ze door dat gebrek aan sociaal contact geïsoleerd was geraakt, was ze daar dit jaar met kerst blij mee geweest, want nu hoefde ze zich niet in allerlei bochten te wringen om uit te leggen waarom Hugh er niet was.

In de woonkamer zaten de kieren tussen de vloerplanken vol met droge bruine naalden van de kerstboom. De kaarsjes in het kerstmolentje met de engelen waren helemaal opgebrand. Sophie keek naar buiten en zag dat het sneeuwde – minuscule vlokjes die oplosten zodra ze het trottoir raakten. De auto's en bestelbusjes waren langzamer gaan rijden en hadden hun koplampen aan, en daar hing een spookachtig groene gloed omheen. Het was net drie uur, maar het werd vroeg donker in dit laatste restje van het jaar. Het schemerduister daalde over Londen neer en de dag zou snel ten einde zijn.

De telefoon ging, met schrikbarend kabaal. Sophie rende erop af om op te nemen. Dat móést Hugh zijn. Hoop laaide in haar op, en ze griste de hoorn van de haak.

‘Hallo?’ hijgde ze.

‘Sophie? Met Viola.’ Viola Foster was een vriendin van Sophie; ze woonde een paar straten verderop en was de moeder van Michael en Thomas, vrienden van haar zonen. ‘Ik wilde even vragen of je het goedvindt dat Duncan en Stuart hier blijven eten.’

‘Ja hoor, prima,’ wist Sophie uit te brengen. Ze werd overspoeld

door teleurstelling. Ze wisselden nog wat beleefdheden uit en toen hing ze op. De stilte keerde weer, akelig en onverbiddelijk.

Ze deed de deur van Hughs kleine studeerkamer open. Ze kwam hier zelden; de kamer werd één keer per week door mevrouw Leonard, haar hulp, gestoft en gezogen. ‘Mijn privédominon’ noemde hij het voor de grap. Toen ze de bovenste la opentrok, klopte haar hart in haar keel.

Briefpapier, enveloppen, vloeipapier, pennen, potloden en een notitieboekje dat ze zorgvuldig doorbladerde, maar waarin alleen de kosten voor het huishouden stonden. Er lag een map waarin de schoolrapporten van de jongens veilig opgeborgen zaten, en er was nog een map voor rekeningen. De enige verrassing was de halve fles whisky in de onderste la, met nog een bodempje erin. Geen glas. Sophie kreeg opeens het afschrikwekkende beeld voor ogen van Hugh die aan het bureau zat en hun wekelijkse uitgaven noteerde, met tussen de vingers van zijn linkerhand een Turkse sigaret uit de doos op het bureau, terwijl hij zo uit de fles een slok whisky nam.

In het fotolijstje op het bureau zat een foto van hen vieren, een paar jaar geleden genomen door een strandfotograaf toen ze een dagje naar Ramsgate waren. Duncan zag er lang en knap uit, maar niet op zijn gemak. Twee jaar geleden had hij zichzelf al te oud gevonden voor een gezinsuitstapje naar zee; ze wist nog dat hij die dag niet erg meegaand was. Stuart had daarentegen een opgewekte glimlach op zijn gezicht.

Haar blik ging naar Hugh. Hij stond een stukje bij zijn gezin vandaan. Lang, goed gebouwd, een knappe, aantrekkelijke man met een kaarsrechte militaire houding. Met zijn lange gezicht, hoge voorhoofd en geloken lichtbruine ogen kon hij afstandelijk, zelfs streng overkomen, maar zijn glimlach was innemend en hartverwarmend.

Sophie zocht in de zakken van het oude tweedjasje dat over de rugleuning van de stoel hing – ‘mijn schrijfjasje’ noemde Hugh het. Het leverde alleen een zakdoek, een kam en een kaartje voor de metro van Glasgow op. De bestemming op het kaartje, Buchanan